

Василь Юрійович ЦАРУК

кандидат економічних наук,
ВСП «Рівненський коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»
E-mail: vasil-caruk@ukr.net

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Царук, В. Ю. Бухгалтерський облік у системі стратегічного управління аграрним підприємством / Василь Юрійович Царук // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 1. – С. 280-285. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. Сучасні умови господарювання суб'єктів аграрного бізнесу характеризуються нестабільністю та невизначеністю, що знижує ефективність господарської діяльності. Аграрні підприємства можуть успішно господарювати в сучасному бізнес-середовищі за умови побудови ефективного механізму управління, який потребує належного інформаційного забезпечення. В інформаційній системі аграрного підприємства значна частка припадає на обліково-аналітичну інформацію, яка характеризується в більшості випадків ретроспективним змістом. Проте в сучасних умовах господарювання необхідно формувати інформацію не тільки про внутрішні умови господарювання аграрного підприємства, а й про цілу низку зовнішніх чинників. Таку інформацію можна отримати лише завдяки стратегічно орієнтованій системі обліку.

Мета. Обґрунтування необхідності розробки стратегічно орієнтованої системи обліку для підвищення ефективності управлінських рішень в аграрних підприємствах.

Методи. Відповідно до поставленої мети використано діалектичний та системний підходи для дослідження обліково-аналітичного забезпечення управління аграрними підприємствами; абстрактно-логічний метод для обґрунтування необхідності розробки стратегічно орієнтованої системи обліку в аграрних підприємствах.

Результати. Система бухгалтерського обліку є інформаційною моделлю системи підприємства, яка дозволяє ідентифікувати і обробляти дані про факти господарського життя та генерувати і подавати інформацію про них користувачам за допомогою різних видів і форматів бухгалтерської звітності. Зі зміною умов функціонування підприємств, зміною моделей і методів прийняття управлінських рішень повинна бути належним чином удосконалена й облікова система, щоб відповідати зростаючим інформаційним потребам внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації. У результаті формування ринкових умов господарювання виникає потреба в розробці системи належного обліково-аналітичного супроводу реалізації стратегічних цілей підприємств. Система стратегічного обліку виступає єдиною ланкою в інформаційному просторі підприємства, що дозволяє інтегрувати бухгалтерську інформацію з даними про зовнішнє середовище та інформацією прогнозного характеру. Лише за таких умов облікова система може бути повноцінно впроваджена до складу процесу стратегічного управління.

Перспективи. Система стратегічного обліку як засіб інформаційного супроводу менеджменту має забезпечити адаптацію аграрних підприємств до змін, що відбуваються в зовнішньому середовищі, ідентифікацію критичних ситуацій, основних можливостей і загроз та загалом стати інструментом підтримання економічної безпеки та гарантування стійкого розвитку аграрного підприємства в динамічних ринкових умовах.

Ключові слова: облікова інформація; обліково-аналітичне забезпечення; обліково-аналітична система; стратегія; стратегічне управління; стратегічний аналіз; стратегічно орієнтована система обліку.

Vasyl' Yuriyovych TSARUK

PhD in Economics,
Rivne College,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
E-mail: vasil-caruk@ukr.net

ACCOUNTING IN THE SYSTEM OF STRATEGIC MANAGEMENT BY AGRICULTURAL ENTERPRISE

Abstract

Introduction. Current economic conditions entities of Agrarian Business are characterized by instability and uncertainty. These conditions reduce the efficiency of economic activity. Agricultural enterprises can successfully manage in current business environment in case if an effective mechanism to control is constructed. It requires an adequate information security. In the information system of agricultural enterprise an accounting and analytical information plays a significant role. It is characterized in most of the cases by retrospective content. However, in the current economic conditions it is necessary to generate information not only about domestic economic conditions for agricultural enterprises, but also about a number of external factors. This information can only be obtained through strategically oriented accounting system.

Purpose. The research aims to ground the necessity for developing a strategically oriented accounting system to improve management decisions in agricultural enterprises.

Methods. The dialectical and systematic approaches to the study of accounting and analytical support of agricultural enterprises have been used. The abstract and logical method to justify the need to develop a strategically oriented accounting system in agricultural enterprises has been applied.

Results. The accounting system is the system of information model of the system of the enterprise, which allows us to identify and process data about the facts of economic life and generate and provide information about them to users through a variety of types and formats of financial statements. With the changes in conditions of functioning of enterprises, changes of models and methods of management decisions an accounting system should be properly refined in order to meet the growing information needs of internal and external users of accounting information. As a result of the formation of market conditions there is a need to develop a proper system of accounting and analytical support implementation of the strategic objectives of the enterprise. System of strategic accounting serves as a unifying link in the information space of the enterprise. It allows integration of accounting information with data on the environment and information predictive nature. Only under such conditions accounting system can be fully implemented into the strategic management process.

Perspectives. The system strategic accounting as a means of information support of management should provide an adaptation of the enterprise to the changes which occur in the environment, provide identification of critical situations, determine the main opportunities and threats and generally be a tool for maintaining economic security and sustainable development of the agricultural enterprises in dynamic market conditions.

Keywords: accounting information; accounting and analytical support; accounting and analytical system; strategy; strategic management; strategic analysis; strategic oriented accounting system.

JEL classification: M41

Вступ

Висока динамічність бізнес-середовища, стрімкі темпи науково-технічного прогресу та поглиблення глобалізаційних процесів стали причиною перенесення керівництвом аграрних підприємств акценту з оперативного менеджменту на стратегічний. Це потребує створення такої системи інформаційного забезпечення, яка буде адекватною цілям і завданням стратегічного менеджменту.

Стратегічна концепція управління потребує інформаційної бази для прийняття рішень, яка буде здатною забезпечити, з одного боку, розробку методичних основ стратегії підприємства, а з іншого – аналіз та оцінку ефективності управлінських рішень щодо розподілу ресурсів підприємства, а також обліку та формування звітності щодо різноманітних аспектів його діяльності. Як свідчить практика аграрних підприємств, чинна система бухгалтерського обліку, яка традиційно виступає інформаційною основою прийняття управлінських рішень, не в змозі розв'язати завдання такого роду. Її ретроспективний характер та зосередженість на внутрішніх фактах господарської діяльності унеможливають об'єктивну оцінку керівництвом ситуації, що склалася, та перешкоджають своєчасній адаптації підприємства до нових умов господарювання.

Мета статті

Мета статті полягає у визначенні сутності та ролі бухгалтерського обліку в системі стратегічного управління аграрним підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження

Значний внесок у дослідження обліково-аналітичного забезпечення підприємств, необхідності впровадження стратегічно-орієнтованої системи обліку зробили такі вітчизняні науковці, як П. Й. Атамас, Р. Ф. Бруханський, Г. О. Крамаренко, О. А. Мошковська, О. А. Мартинчик А. А. Пилипенко, О. М. Поліщук та інші. Проте питання ролі бухгалтерського обліку в системі стратегічного управління аграрним підприємством залишаються дослідженими недостатньо.

Однією з найголовніших умов сталого розвитку аграрного сектору в сучасній економіці є перехід на новий рівень організації процесів виробництва продукції і проведення послідовних заходів щодо підвищення ефективності діяльності [5, с. 40].

Сучасні умови господарювання суб'єктів аграрного бізнесу характеризуються нестабільністю та невизначеністю, що знижує ефективність господарської діяльності. Аграрне виробництво є одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності, що обумовлено такими факторами, як сезонність виробництва, залежність від погодно-кліматичних умов, тривалий період обороту капіталу, велика складність зміни асортименту продукції та технології тощо.

Аграрні підприємства можуть успішно господарювати в сучасному бізнес-середовищі за умови побудови ефективного механізму управління, який потребує належного інформаційного забезпечення. Як відомо, в сучасних умовах інформація виступає рушієм будь-якого бізнесу. Вона допомагає правильно оцінити умови бізнес-середовища, усвідомити та сформувані цілі та завдання майбутньої діяльності та на цій основі ухвалити ефективні управлінські рішення. Інформація є визначальним чинником, що характеризує рівень безпеки і аграрного бізнесу. Висока поінформованість керівників та менеджерів про бізнес-процеси та загрози дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити конкурентні переваги. В інформаційній системі аграрного підприємства значна частка припадає саме на обліково-аналітичну інформацію.

При формуванні обліково-аналітичного забезпечення аграрним підприємствам необхідно враховувати виявлені особливості господарювання в аграрних підприємствах. Виходячи з них та інформаційних потреб керівників, розробляється обліково-аналітична система, в межах якої формується обліково-аналітичне забезпечення, яке відповідає поставленим цілям і стратегіям діяльності аграрного підприємства.

При цьому важливо забезпечити економічність формування обліково-аналітичного забезпечення управління аграрними підприємствами, тобто використання такого варіанту, який забезпечив би максимальне задоволення керівників в обліково-аналітичній інформації при мінімізації витрат на її створення. Для цих цілей необхідно визначити технологію формування облікової інформації, її види та інструментарій, який використовується для аналітичних цілей. Види інформації, що формується в межах обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, залежать від обраної стратегії обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Стратегія формування обліково-аналітичного забезпечення управління є сукупністю правил і прийомів, які забезпечують досягнення основних цілей розвитку аграрного підприємства при можливості забезпечення необхідними ресурсами [7].

Також при формуванні обліково-аналітичного забезпечення слід враховувати низку обмежень, пов'язаних з необхідністю виконання вимог нормативних документів, що використовуються при зборі інформації в бухгалтерському та податковому обліку. При цьому доцільно застосовувати нормативні акти, структуровані за певними рівнями, які відповідають ієрархічним позиціям обліково-аналітичної системи. Нормативні акти, які регламентують формування обліково-аналітичного забезпечення, поділяються на нормативні акти згідно: з МСФЗ, з національним законодавством, з урахуванням галузевої специфіки аграрних підприємств, з урахуванням особливостей діяльності агрохолдингів, з урахуванням специфіки облікової політики сільськогосподарських формувань та їхніх структурних підрозділів.

Кожне аграрне підприємство самостійно визначає структуру обліково-аналітичного забезпечення та обліково-аналітичної системи. Формування такого забезпечення управління дозволяє здійснювати контрольні функції, пов'язані із забезпеченням збереження власності і аналізом ефективності його використання, а також аналітичні функції, пов'язані з виявленням та мобілізацією наявних внутрішньовиробничих резервів й формуванням умов для підвищення ефективності управління сільськогосподарським підприємством.

Формування обліково-аналітичного забезпечення управління є процесом, який здійснюється бухгалтерською та економічною службами з метою подати достовірну бухгалтерську, податкову звітність, інші види звітності, передбачені законодавством, а також інформацію, орієнтовану на

керівників, і дозволяє зробити висновки щодо ефективності та раціональності діяльності й на основі цього ухвалювати відповідні управлінські рішення [5, с. 41]. Така інформація переважно стосується внутрішнього середовища.

Проте в сучасних умовах господарювання необхідно формувати інформацію не тільки про внутрішні умови господарювання аграрного підприємства, а й про цілу низку зовнішніх чинників. При цьому важливого значення набуває організація системи моніторингу зовнішнього середовища, в межах якої повинна здійснюватися ідентифікація істотних зовнішніх факторів і оцінка їх впливу на діяльність сільськогосподарського підприємства.

Менеджмент сучасного аграрного підприємства не зацікавлений у громіздкому масиві всеохопної облікової інформації, яка характеризується здебільшого ретроспективним змістом. Точна, детальна інформація, але з позначкою «на вчора» уже не потрібна. Облікова система підприємства безперечно повинна враховувати ці вимоги сучасності, оскільки облік є головною інформаційною базою менеджменту. Сучасний менеджмент, перебуваючи у динамічному економічному середовищі, потребує актуальної та оперативної інформації з високим ступенем релевантності. Таку інформацію можна отримати завдяки стратегічно орієнтованій системі обліку [6, с. 153].

Під стратегічно орієнтованою системою обліку розуміється загальне визначення розроблених дослідниками підходів до побудови системи обліку, що забезпечує генерування та передачу транспарентної і релевантної інформації для забезпечення виконання таких процесів, як сканування середовища, формулювання стратегії, її впровадження, оцінювання і контроль [2, с. 210]. При цьому такі системи можуть забезпечувати як одночасний інформаційний супровід усіх цих процесів, так і окремих з них.

Необхідність побудови системи стратегічного обліку на підприємстві обумовлена причинами як загальноекономічного, так і облікового характеру.

Основною причиною загальноекономічного характеру є зміна параметрів функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання. Система бухгалтерського обліку є інформаційною моделлю системи підприємства, яка дозволяє ідентифікувати і обробляти дані про факти господарського життя та генерувати і подавати інформацію про них користувачам за допомогою різних видів і форматів бухгалтерської звітності. Зі зміною умов функціонування підприємств, їх структури, набору ресурсів, зміною моделей і методів прийняття управлінських рішень повинна бути належним чином удосконалена й облікова система, щоб відповідати зростаючим інформаційним потребам внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації.

Виокремлюють дві основні групи економічних трансформацій, які зумовили необхідність розробки системи облікового забезпечення стратегічного менеджменту: перехід від соціалістичної планової економіки до ринкової і глобалізація світової економічної системи [2, с. 212].

З переходом до ринкової економіки відбуваються якісні зміни в системі економічних відносин, зокрема змінюються форми власності, економічні відносини, розвиваються інноваційні процеси, відбувається переорієнтація підприємств з оперативних цілей на стратегічні. У зв'язку з цим виникає необхідність формування обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовою діяльністю відповідно до нових умов господарювання. У результаті формування ринкових умов господарювання виникає потреба в розробці системи належного обліково-аналітичного супроводу реалізації стратегічних цілей підприємств.

Глобалізація й інтернаціоналізація економічних відносин, поява великої кількості ризиків у господарській діяльності, наростання невизначеності, динамічність зовнішнього середовища теж зумовлюють необхідність побудови на підприємствах системи стратегічного управління, для ефективного функціонування якої необхідною є побудова стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку.

Що стосується причин облікового характеру, то перш за все слід наголосити на необхідності побудови комплексної управлінської інформаційної системи (про внутрішнє і зовнішнє середовище) для прийняття стратегічних управлінських рішень.

У сучасних умовах господарювання істотно зростає вплив зовнішнього середовища на господарську діяльність аграрних підприємств. Тому для забезпечення ефективного функціонування підприємства необхідним є впровадження управлінських систем, які передбачають збір та аналіз даних про внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства. Це дозволить встановлювати стратегічні цілі та оцінювати і управляти діяльністю підприємства щодо їх досягнення на основі оптимального використання наявних ресурсів за відповідного рівня розвитку зовнішнього середовища.

Система інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту підприємства повинна орієнтуватись на пріоритетне використання інформації про зовнішню сферу діяльності підприємства, оскільки в сучасних мінливих умовах господарювання традиційні системи збору і обробки облікової інформації є непристосованими до відстеження і прогнозування кризових тенденцій бізнесу, вони здебільшого зорієнтовані на стабільні зовнішні умови діяльності.

Саме система стратегічного обліку виступає єдиною ланкою в інформаційному просторі підприємства, що дозволяє інтегрувати бухгалтерську інформацію з даними про зовнішнє середовище та інформацією прогнозного характеру. Лише за таких умов облікова система може бути повноцінно впроваджена до складу процесу стратегічного управління. Інформація, що створюватиметься системою стратегічного обліку, виступатиме інформаційною основою для формування та реалізації стратегії підприємств. Основною відмінністю новоствореної стратегічної управлінської системи є широке застосування інструментів для аналізу та управління зовнішнім середовищем за допомогою використання стратегічного обліку.

Нині для аграрних підприємств в системі бухгалтерського обліку спостерігається надмірна концентрація на факторах внутрішнього середовища підприємства та відсутність або несистематичність проведення аналізу факторів зовнішнього. Саме ці недоліки і повинна подолати система стратегічного обліку як елемент стратегічної управлінської системи.

Система стратегічного обліку як засіб інформаційного супроводу менеджменту має забезпечити адаптацію управлінців до змін, що відбуваються в зовнішньому середовищі підприємства, забезпечити ідентифікацію критичних ситуацій, основних можливостей і загроз та загалом виступати інструментом підтримання економічної безпеки та забезпечення стійкого розвитку підприємства в динамічних ринкових умовах.

Інформація про зовнішнє середовище, тенденції його розвитку і місце, яке займає в ньому організація, дозволяє розкрити загрози і можливості, які аграрне підприємство повинно враховувати при визначенні своїх цілей і способів їх досягнення. У зв'язку з цим стратегічний управлінський облік використовує як методи і прийоми поточного обліку, так і економіко-математичні моделі, методи прогнозування та дисконтування [2, с. 214].

Також варто зауважити, що нині існує проблема невідповідності запитів внутрішніх і зовнішніх користувачів та змісту показників бухгалтерської звітності, що надається їм для прийняття рішень. Користувачам, окрім ретроспективної облікової інформації, досить важливою є інформація прогнозного та імовірнісного характеру, яка б дозволила виявити тенденції функціонування підприємства. Наприклад, інвестора більше турбує питання ефективності діяльності та фінансової стабільності в майбутньому періоді, у якому працюватимуть його вкладені кошти, а не те, що було до його вкладень. А чинний нині облік може дати лише картину минулого і аж ніяк не майбутнього. Отже, затребуваність прогнозованої облікової інформації буде збільшуватися.

Також стратегічно орієнтована система обліку необхідна для формування системи управління вартістю підприємства. Сучасна модель побудови обліково-аналітичних систем, що використовується на більшості вітчизняних аграрних підприємств, не відповідає потребам менеджменту. Оцінка вартості підприємства на певну дату є статичною, вона не відображає її стан у теперішній момент, не дозволяє прослідкувати створення вартості в процесі використання і управління власністю. Звітна інформація складається з відставанням від поточної ситуації, інформація про яку необхідна для ефективного управління факторами генерування та руйнування вартості підприємства.

Одним з шляхів вирішення цієї проблеми є розробка і впровадження системи стратегічного обліку, яка відображає і надає інформацію менеджменту не лише про стандартні облікові об'єкти (основні засоби, виробничі запаси тощо), а про всі фактори, що впливають на створення і руйнування вартості підприємства (наприклад, інтелектуальний та екологічний капітал) у режимі реального часу, що дозволяє приймати ефективні стратегічні рішення [8].

Система стратегічного обліку повинна стати важливим інструментом інформаційного забезпечення управління вартістю підприємства. Це дозволить ідентифікувати фактори її створення та руйнування і забезпечити надання інформації про них для прийняття управлінських рішень. У цьому випадку система стратегічного обліку розглядається як одна із забезпечувальних підсистем системи вартісно-орієнтованого управління підприємством.

Висновки і перспективи подальших розвідок

Зміни, що відбувалися в Україні з початку 90-х років ХХ ст., трансформували підходи до побудови систем управління підприємством, порядку їх функціонування, що призвело до формування нових вимог до облікового забезпечення їх діяльності. Сучасний менеджмент аграрних підприємств, перебуваючи у динамічному економічному середовищі, потребує актуальної та оперативної інформації з високим ступенем релевантності. Таку інформацію можна отримати завдяки стратегічно орієнтованій системі обліку.

Система обліково-інформаційного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарського підприємства значною мірою повинна орієнтуватись на пріоритетне використання інформації про зовнішню сферу діяльності підприємства, оскільки в сучасних мінливих умовах господарювання традиційні системи збору і обробки облікової інформації є непристосованими до відстеження і прогнозування кризових тенденцій бізнесу, вони здебільшого зорієнтовані на стабільні зовнішні умови

діяльності. Залежно від виявлених змін зовнішнього бізнес-середовища підприємство повинно застосовувати адекватні реакції. Несвоєчасність або повна відсутність адаптивних дій безумовно спричинить проблеми в діяльності підприємства, збільшить бізнес-ризиків і посилить загрозу банкрутства.

Список літератури

1. Атамас, П. Й. Роль бухгалтерського обліку в управлінні ризиками підприємництва [Текст] / П. Й. Атамас, О. П. Атамас, Г. О. Крамаренко // Академічний огляд. – 2016. – № 1. – С. 60-69.
2. Бруханський, Р. Ф. Причини необхідності розробки стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку [Текст] / Р. Ф. Бруханський // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – Т. 16. – № 2. – С. 210-217.
3. Бруханський, Р. Ф. Стратегічна обліково-аналітична система аграрних підприємств: вимоги, користувачі, суб'єкти генерування інформації [Текст] / Р. Ф. Бруханський // Інститут бухгалтерського обліку, контролю та аналіз в умовах глобалізації. – 2016. – Вип. 1. – С. 5-14.
4. Максименко, Д. В. Розвиток стратегічного управління на підприємствах аграрного сектору [Електронний ресурс] / Д. В. Максименко. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/4/25.pdf>.
5. Мартинчик, О. А. Управлінські аспекти забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств [Текст] / О. А. Мартинчик // Агросвіт. – 2014. – № 20. – С. 37-43.
6. Мошківська, О. А. Концептуальні засади стратегічного управлінського обліку [Текст] / О. А. Мошківська // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 12 (138). – С. 151-159.
7. Поліщук, О. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю аграрних підприємств [Електронний ресурс] / О. М. Поліщук. – Режим доступу: lib.udau.edu.ua/bitstream/1775/Polishchuk/200.M.doc.
8. Сторожук, Т. М. Стратегічний облік в обліковій системі підприємств [Текст] / Т. М. Сторожук // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Чернігів, 25-26 жовтня 2013 р.). – Чернігів: ЧДТУ, 2013. – С. 11-13.

References

1. Atamas, P. Y., Atamas, O. P., Kramarenko, H. O. (2016). Rol' bukhhalters'koho obliku v upravlinni ryzykamy pidpryyemnytstva. *Akademichnyy ohlyad*, 1, 60-69.
2. Brukhans'kyu, R. F. (2014). Prychyny neobkhdnosti rozrobky stratehichno oriyentovanoyi systemy bukhhalters'koho obliku. *Ekonomichnyy analiz*, 16(2), 210-217.
3. Brukhans'kyu, R. F. (2016). Stratehichna oblikovo-analitychna systema ahrarnykh pidpryyemstv: vymohy, korystuvachi, sub"yekty heneruvannya informatsiyi. *Institut bukhhalters'koho obliku, kontrolyu ta analiz v umovakh hlobalizatsiyi*, 1, 5-14.
4. Maksymenko, D. V. (2015). *Rozvytok stratehichnoho upravlinnya na pidpryyemstvakh ahrarnoho sektoru*. Retrieved from: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/4/25.pdf>.
5. Martynchuk, O. A. (2014). Upravlins'ki aspekty zabezpechennya konkurentospromozhnosti sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv. *Ahrosvit*, 20, 37-43.
6. Moshkovs'ka, O. A. (2012). Kontseptual'ni zasady stratehichnoho upravlins'koho obliku. *Aktual'ni problemy ekonomiky*, 12 (138), 151-159.
7. Polishchuk, O. M. (n.d.). *Oblikovo-analitychne zabezpechennya upravlinnya diyal'nisty ahrarnykh pidpryyemstv*. Retrieved from: lib.udau.edu.ua/bitstream/1775/Polishchuk/200.M.doc.
8. Storozhuk, T. M. (2013). Stratehichnyy oblik v oblikoviy systemi pidpryyemstv. *Bukhhalters'ky oblik, analiz i audyt: suchasnyy stan, problemy ta perspektyvy rozvytku: Vseukrayins'ka naukovo-praktychna konferentsiya (m. Chernihiv, 25-26 zhovtnya 2013 r.)*. Chernihiv: ChDTU, 11-13.

Стаття надійшла до редакції 24.03.2017 р.